

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

СЕКЦІЯ 27. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Антіпова Жана Ігорівна, Кучеренко Геннадій Васильович

АТЛЕТИЧНА ГІМНАСТИКА В СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ647

Барсукова Тетяна Олександрівна, Ігнатенко Сюзанна Олександрівна

ФІЗИЧНІ ВПРАВИ, ЯК ЗАСІБ, ЩО СПРИЯЄ ПІДВИЩЕННЮ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ650

Гоголева Олена Миколаївна, Халайджі Світлана Владиславівна

НАСТІЛЬНИЙ ТЕНІС, ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ654

Заверзаєв Валерій Володимирович, Дразіна Євдокія Володимирівна

ІГРОВІ ВИДИ СПОРТУ – ІНСТРУМЕНТ, ОРІЄНТОВАНИЙ НА ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ659

Кальніченко Андрій Михайлович, Форостян Ольга Іванівна

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ – ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ663

СЕКЦІЯ 28. ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕК У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Іванійчук Таїсія Юріївна, Дем'яненко Ольга Михайлівна

БІБЛІОТЕЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ ОДЕСИ: ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТВОРІВ М. СИНЯВЕРА ТА О. СУРІЛОВА В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНИХ ПАРАЛЕЛЕЙ МІЖ ХХ СТОЛІТТЯМ І СЬОГОДЕННЯМ667

Солодка Альона Іванівна

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ СПАДЩИНИ В УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ БІБЛІОТЕКАХ671

Стефанчишена Тетяна Михайлівна, Новітська Ірина Вадимівна

ДОВІДКОВІ ЮРИДИЧНІ ВИДАННЯ: ЧАСОВІ ТА ПРОСТОРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ673

Опольська Тамара Іванівна, Дремлюга Ольга Олексіївна

НОВИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ «БІБЛІОТЕКАР»: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ БІБЛІОТЕЧНІЙ ПРАКТИЦІ676

Петренко Олена Сергіївна, Ускова Наталя Костянтинівна, Фоміна Світлана Олегівна

БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ КОМАРОВ – ВИДАТНИЙ ОРГАНІЗАТОР УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТ.679

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ683

Опольська Тамара Іванівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувачка науково-методичного відділу наукової бібліотеки*

Дремлюга Ольга Олексіївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувачка відділу НАЦ наукової бібліотеки*

НОВИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ СТАНДАРТ «БІБЛІОТЕКАР»: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ БІБЛІОТЕЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Заклади вищої освіти (далі – ЗВО), як осередки генерації та передачі знань, зазнають суттєвих змін під впливом цифровізації, трансформації освітнього процесу та зростання інформаційних потреб викладачів і здобувачів освіти. ЗВО ставлять перед своїми науковими бібліотеками нові завдання, що зумовлює потребу в оновленні професійних вимог до бібліотекаря. У цьому контексті актуальним є впровадження Наказу Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти (Держмистецтв) від 10.03.2025 № 17 Професійного стандарту «Бібліотекар», затвердженого 18.03.2025 р. Національним агентством кваліфікацій (НАК). Відомості про стандарт були внесені до Реєстру кваліфікацій. Наразі Держмистецтв формує робочі групи та розпочинає розроблення професійних стандартів «Бібліограф» та «Фахівець з бібліотечної справи».

Новий професійний стандарт «Бібліотекар» затверджено в рамках реформи системи професійних кваліфікацій. Цей документ підготовлено робочою групою, до складу якої входили представники національних та державних бібліотек, закладів вищої та передвищої освіти, Профспілки працівників культури України. На різних етапах до його розробки залучалися працівники обласних універсальних наукових, публічних бібліотек, а також проводилися громадські обговорення проєкту стандарту.

Відповідно до ст. 4-2 Кодексу законів про працю України професійний стандарт – це затверджені в установленому порядку вимоги до компетентностей працівників, що слугують основою для формування професійних кваліфікацій.

Відповідно до Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII: «Професійна кваліфікація (повна професійна кваліфікація) – це визнана або присвоєна чи підтверджена суб'єктом, уповноваженим на це законодавством, та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей та/або результатів навчання, що дає змогу здійснювати всі трудові функції, визначені для неї відповідним професійним стандартом» [1].

Спробуємо проаналізувати якими ж основними компетентностями має володіти сучасний бібліотекар та з якими викликами стикнеться під час впровадження стандарту в практичну діяльність бібліотечних установ. Особливу увагу приділимо питанням цифрової трансформації бібліотечної справи, необхідності підвищення кваліфікації кадрів.

Новий професійний стандарт «Бібліотекар» орієнтований на модернізацію підходів до професійної діяльності бібліотекарів, визначаючи:

- узагальнені трудові функції з комплектування, організації та зберігання бібліотечного фонду; аналітико-синтетичного опрацювання інформації; обслуговування користувачів в т.ч. віддалених; соціокультурної роботи; бібліотечного маркетингу; науково-методичної роботи; бібліотечного менеджменту;
- робочий функціонал на різних рівнях кваліфікації;
- необхідні професійні знання та компетентності, включаючи цифрові, медіаграмотність та навички інформаційного менеджменту.

Кожна з функцій конкретизується у вигляді певних дій (трудових операцій), наприклад, здійснення систематичного обліку фонду, реєстрація користувачів, обробка запитів, створення електронних баз даних та ін.

Університетські бібліотеки, окрім зазначених, мають низку й специфічних функцій:

- забезпечення наукового та освітнього процесу актуальними джерелами інформації;
- популяризація та забезпечення основ академічної культури (академічної доброчесності та відкритості наукової діяльності);
- організація та забезпечення:
 - доступу до світових наукових та наукометричних інформаційних електронних ресурсів;
 - ідентифікації вчених ЗВО та їх об'єктів інтелектуальної власності (статті, книги, FAIR-дані) у міжнародних реєстрах (ORCID, DOI і т.п.);
- створення цифрової інфраструктури ЗВО (адміністрування та супроводження цифрових платформ електронної бібліотеки, репозиторію, журналів ЗВО та бібліотечної АБІС, ін.);
- проведення аналітичних та наукометричних досліджень;
- участь у цифровізації освітнього середовища.

Ці функції вимагають високого рівня цифрових та інформаційно-аналітичних компетентностей.

Виходячи з оновлених вимог, до основних сучасних компетентностей бібліотекаря слід віднести:

- інформаційно-цифрову грамотність (пошук, ідентифікація, оцінка інформації, створення цифрового контенту);
- комунікативні здібності (робота з різними цільовими аудиторіями);
- організаційні навички (планування заходів, управління фондами);
- бібліотечний маркетинг (реалізація адвокаційної, грантрайтингової, фандрайзингової діяльності);
- етико-правові знання, пов'язані з дотримання авторських прав та захистом персональних даних під час роботи з інформацією.

На шляху до впровадження стандарту, як і всього нового, звісно виникнуть певні складнощі.

Основними викликами стануть:

- недостатній рівень цифрової компетентності у частини працівників;
- слабка матеріально-технічна база деяких бібліотек;
- потреба в постійному професійному розвитку кадрів.

У той же час стандарт створює умови для:

- уніфікації вимог до професії на національному рівні;
- розвитку системи незалежного оцінювання кваліфікацій;
- розширення можливостей професійної мобільності.

Новий професійний стандарт «Бібліотекар» є важливим кроком до модернізації професії в умовах цифрової трансформації суспільства. Його успішне впровадження вимагає комплексного підходу – від розроблення освітніх програм підготовки до розширення можливостей підвищення кваліфікації бібліотечних працівників. Також новий професійний стандарт «Бібліотекар» є сучасним нормативним інструментом, що дозволяє оновити та уніфікувати посадові обов'язки працівників бібліотек, зокрема бібліотек ЗВО. Його впровадження у практику сприятиме підвищенню професійного рівня бібліотекарів, якості інформаційного забезпечення освітнього процесу та відповіді на виклики цифрової трансформації. Адаптація стандарту до посадових інструкцій має бути обов'язковим етапом кадрової політики в бібліотеках вищої освіти. У майбутньому це сприятиме підвищенню престижу професії та ефективності роботи бібліотек як сучасних інформаційних центрів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» : станом на 20 квіт. 2021 р. : відповідає офіц. тексту / відп. за вип. В. А. Прудников. Харків : Право, 2021. С. 37-38.
2. Професійний стандарт «Бібліотекар» : Наказ Державного агентства України з питань мистецтва та мистецької освіти від 10 березня 2025 року № 17.

Ключові слова: наукова бібліотека, професійний стандарт, бібліотекар, компетентності бібліотекаря

Keywords: scientific library, Professional standard, librarian, librarian's competence